

**Извјештај о ревизији финансијских извјештаја
Фонда за пензијско и инвалидско осигурање
Републике Српске
за период 01.01.2008 - 31.12.2008. године**

Број: РВ048-09

Бања Лука, 02 .07.2009.

САДРЖАЈ

ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА	1
РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА	4
1. УВОД	5
2. НАЛАЗИ.....	5
2.1. Провођење препорука из претходног извјештаја	5
2.2. Систем интерне контроле	5
2.3. Финансијски план	7
2.4. Набавке.....	8
2.5. Финансијски извјештаји	9
2.5.1. Биланс успјеха	9
2.5.2. Биланс стања	13
2.5.3. Извршење финансијског плана	16
2.5.4. Напомене уз финансијске извјештаје	17
2.6. Ванбилансна евиденција	17

ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Предмет ревизије

Извршили смо ревизију биланса стања Фонда за пензијско и инвалидско осигурање РС (у даљем тексту: Фонд) на дан 31. децембра 2008. године и одговарајућег биланса успјеха, извјештаја о извршењу финансијског плана за годину која се завршава на тај дан, ревизију усклађености пословања и преглед значајних рачуноводствених политика и других објашњавајућих напомена.

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Руководство Фонда је одговорно за припрему и фер презентацију ових финансијских извјештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и Међународним стандардима финансијског извјештавања. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале усљед корупције и преваре; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствене процјене које су разумне у датим околностима. Руководство је такође одговорно за усклађеност пословања Фонда са важећим законским и другим релевантним прописима.

Одговорност ревизора

Наша је одговорност да изразимо мишљење о финансијским извјештајима на основу ревизије. Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора РС, INTOSAI и Међународним стандардима ревизије. Ови стандарди налажу да радимо у складу са етичким захтјевима и да ревизију планирамо и извршимо на начин који омогућава да се, у разумној мјери, увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе, те да је пословање усклађено са важећим законским и другим релевантним прописима.

Ревизија укључује спровођење поступака у циљу прибављања ревизорских доказа о усклађености пословања и о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступка је заснован на ревизорском просуђивању, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталим усљед корупције и преваре. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизорских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефикасности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Сматрамо да су прибављени ревизорски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основу за наше ревизорско мишљење.

Као што је наведено под тачком 2.2. Извјештаја:

- Приступ увођењу система интерних контрола није одговарајући.

Као што је наведено под тачком 2.3. Извјештаја:

- Планирање расположивих средстава за пензије није извршено у складу са Законом о ПИО, чл. 162.

Као што је наведено под тачком 2.4. Извјештаја:

- Констатована су одступања код примјене Закона о јавним набавкама БиХ код извођења радова надоградње Филијале Бања Лука, гдје висина додатних и

накнадних радова прелази 50% основног уговора, што није у складу са чл.11, код радова на реконструкцији Пословнице Бања Лука, гдје су поступци дијељени с намјером избјегавања примјене чл. 6. и код набавке информатичке опреме, гдје се није поштовао потписани уговор.

Као што је наведено под тачком 2.5.1. Извјештаја:

- Код обрачуна пензија у 2008. години, у расположива средства укључивана су и средства која нису била расположива на дан обрачуна, па је исказан дефицит (укључујући и капиталне расходе) у износу 43.257.069 КМ. Недостајућа средства обезбијеђена су из позајмице у износу од 30.000.000 КМ, а преостали дио од 13.257.069 КМ финансиран је из средстава будућег периода, што није у складу са одредбама Закона о ПИО, чл. 162, због чега са 31.12.2008. год. није била обезбијеђена текућа ликвидност.
- Вријеме од тренутка подношења захтјева за остваривање права до доношења рјешења којим се признаје право, тј. у периоду од мјесец или два, најчешће није испоштовано, што није у складу са Законом о општем управном поступку, чл. 206.
- Управни одбор Фонда донио је Одлуку о преносу средстава дивиденде бр. 3185-9/08, 27.08.2008. год. за исплату пензија у износу од 2.405.575 КМ, прије израде обрачуна и исказивања нето добитка, што значи да наведена Одлука није усклађена са одредбама Закона о Пензијском резервном фонду, чл. 8. (у даљем тексту: ПРЕФ-у), који је ступио на снагу 16.08.2008. год.
- Упоравни одбор Фонда је 27.08.2008. године донио Одлуку бр. 3185-11а/08, којом је дефинисано да се орочена средства Сектора за пословање капиталом од приватизације у износу 30.000.000 КМ разроче и користе као позајмица за исплату пензија и одржање текуће ликвидности Фонда. Управни одбор није могао донијети одлуку о располагању средствима, јер исто није у складу са Законом о ПРЕФ-у, чл. 17. и 44.

Као што је наведено под тачком 2.5.2. Извјештаја:

- Управни одбор Фонда донио је 18.11.2008. год. Одлуку бр. 4219-8/08 о расподјели нето добитка Сектора за пословање капиталом од приватизације у износу од 18.145.327 КМ за исплату пензија. Усклађивањем пословања капиталом од приватизације са новим прописима наведени Сектор је имао исказан губитак, па донешена Одлука није у складу са Законом о ПРЕФ-у, чл. 8., који је ступио на снагу 16.08.2008. год., као ни са Законом о ПИО, чл. 208. који је био на снази прије ступања на снагу Закона о ПРЕФ-у.

Мишљење

По нашем мишљењу, финансијски извјештаји дају истинит и објективан приказ по свим материјално значајним аспектима, имовине и обавеза на дан 31. децембра 2008. године, резултат пословања и извршење Финансијског плана Фонда за годину која се завршава на тај дан, у складу са Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Финансијско пословање Фонда у току 2008. године било је у свим материјално значајним аспектима усклађено са важећом законском регулативом, осим за наведена одступања од Закона за пензијско и инвалидско осигурање, Закона о јавним набавкама БиХ, Закона о ПРЕФ-у и Законом о општем управном поступку.

Без изражавања даље резерве, скрећемо пажњу на значајно повећање акумулираног дефицита у односу на претходну годину, без јасно утврђеног начина покрића истог и планирање дефицита у 2009. години, који се покрива позајмицом., као и нарушеној текућој ликвидности.

Бања Лука, 02.07.2009. год.

Главни ревизор

Бошко Чеко

РЕЗИМЕ ПРЕПОРУКА ДАТИХ РУКОВОДСТВУ ФОНДА

1. Постојеће контроле које нису документоване, документовати. Даље развијати интерне контроле реалним сагледвањем постојања ризика у појединим трансакцијама конкретних активности, које је неопходно провести у циљу остварења планираних задатака.
2. Интерним актом дефинисати методологију припреме и доношења финансијског плана, која ће обезбиједити да се финансијски план донесе правовремено, да буде свеобухватан, јасан и усклађен са законским и другим прописима.
3. Набавку информатичке опреме вршити на основу планираних и документованих стварних потреба, а у складу са студиом развоја ИТ сектора и склопљених уговора.
4. Набавке за радове изградње и реконструкција објеката Фонда вршити на основу адекватне пројектне документације и реалних процјена вриједности радова.
5. Све набавке вршити у складу са Законом о јавним набавкама БиХ и подзаконским актима наведеног Закона и интерним актима Фонда.
6. Приход од камата и приход од закупа евидентирати на обрачунској основи у складу са MPC-ЈС 9 Приход из трансакција размјене и Правилником о рачуноводственој политици за кориснике буџета РС, чл. 21.
7. У случају када у контном оквиру није предвиђена позиција адекватна за реално приказивање неких пословних трансакција, донијети рачуноводствену политику и објавити у нотама.
8. Обезбиједити, од надлежног органа, тумачење примјене чл. 160. став 3. Закона о ПИО, због важности правилног усклађивања пензија, а прије свега довођења свих корисника пензија у равноправан положај, без стварања дефицита.
9. Код примјене чл. 199. Закона о ПИО усагласити ставове са ресорним Министарством по питању тумачења које се категорије сврставају у категорије са посебним правима. Затим, користећи створену могућност израчунавања потребних средстава посебно за сваку категорију, заузети став о даљем поступању које ће обезбиједити усаглашеност планирања прихода у Финансијском плану Фонда по овом основу и расхода у буџету РС, у циљу спрјечавања даљег кумулирања дефицита.
10. Са Министарством рада и борачко инвалидске заштите размотрити постојање неусаглашености појединих чланова Закона о ПИО и предузети потребне активности за усаглашавање истих, у циљу елиминисања негативних ефеката који могу настати у наведеном случају.
11. Увести контролне поступке који ће обезбиједити комплетирање досијеа у складу са прописима и ажурност код доношења рјешења о стицању и престанку права.
12. У циљу смањења потраживања по регресном поступку увести контроле које ће омогућити правовремено утврђивање престанка права утврђених по Закону о пензијском и инвалидском осигурању.
13. Уколико су средства на име неизмирених доприноса предузећа у стечају уплаћена из Буџета РС, у складу са Програмом социјалног збрињавања радника, а затим наплаћена или дјелимично наплаћена из стечајне масе, потребно је у висини наплаћених средстава из стечајне масе сторнирати приход, ако је наплата евидентирана на приход и формирати обавезу, а са враћањем затворити обавезу.

1. УВОД

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске (у даљем тексту: Фонд) основан је Законом о пензијском и инвалидском осигурању РС ради обезбјеђивања и остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања.

Фонд је правно лице и према Рјешењу бр. У-И-287/94, од 26.04.1994. године, уписан је у регистарски уложак Основног суда у И. Сарајеву под називом Јавни фонд за пензијско и инвалидско осигурање РС - Сарајево са сједиштем у Палама, Српских ратника бр. 45.

Рјешењем Основног суда у Бијељини бр. ФИ-800/98 од 09.07.1998 год. извршен је упис промјене сједишта, па је ново сједиште у Бијељини, Карађорђева бр. 5, а Рјешењем Основног суда у Бијељини ФИ-430/01 од 06.08.2001. год. поново је извршена промјена сједишта и уписано Бијељина, Његошева бр. 28А.

Према обавјештењу Републичког завода за статистику о разврставању јединице разврставања по дјелатностима, од 28.12.2001. год., Фонд је према врсти облика организовања разврстан у остале облике организовања-90, са државном својином, матичним бројем 1834134 и шифром претежне дјелатности 75300 - обавезно социјално осигурање.

Према Статуту Фонда, ради обављања управних, административних, финансијских, техничких и других послова који произилазе из функција Фонда, образована је јединствена Стручна служба, која има сљедеће организационе дијелове:

- Централну службу Фонда и
- шест филијала: Бања Лука, Бијељина, Добој, Приједор, И. Сарајево и Требиње.

Фонд је своје пословање у току 2008. године обављао преко рачуна отворених код сљедећих банака: Нова банка Бијељина, НЛБ Развојна банка Бања Лука, Хипо алпе адриа банка Бања Лука, Фолкс банка Бања Лука, Уникредит банка Бања Лука, Бобар банка Бијељина, Комерцијална банка Бања Лука, Прокредит банка Сарајево, Балкан инвестмент банке Бања Лука, Раифаизен банка Сарајево.

Средства добијена по основу учешћа Фонда у приватизацији државног капитала вођена су на посебним жиро рачунима Фонда код: Нове банке Бијељина, НЛБ Развојне банке Бања Лука, Уникредит банке Бања Лука, Бобар банке Бијељина и Балкан инвестмент банке Бијељина.

2. НАЛАЗИ

2.1. Провођење препорука из претходног извјештаја

Руководство Фонда је у 2008. год. сачинило План активности на реализацији препорука по извјештају о обављеној ревизији финансијских извјештаја претходне године и у складу са истим провело планиране активности, гдје је **дио препорука проведен** на одговарајући начин.

Фонд је и даље у обавези да проведе све препоруке.

2.2. Систем интерне контроле

У 2008. години, интерним актима Фонда дефинисани су: начин руковођења, успостављање организационе структуре, начин додјеле овлашћења и одговорности, успостављање контроле од стране руководства и утврђивање кадровске политике, који карактеришу **контролно окружење** у коме је Фонд пословао.

Руководство Фонда показује одређеност за подизањем нивоа успјешности пословања, као и жељу за поузданим извјештавњем, па су у циљу постизања истог проведене значајне активности у погледу успостављања административних и рачуноводствених интерних контрола које би требале да каналишу пословне активности у жељеном правцу. Међутим, приступ успостављању интерних контрола је неефикасан, јер су присутне непотребне активности на које се непотребно троше временски и финансијски ресурси, тј. активности на увођењу интерних контрола не проводе се систематски, присутна је предимензионираност интерних аката, а код неких међусобна неусклађеност и сл. Према наведеном, код успостављања система интерне контроле настављен је исти приступ као у претходној години, гдје се не води рачуна о адекватности и довољности интерних контрола, што се негативно одражава на квалитет, а истовремено и на ефекат интерних контрола.

Правилник о раду, који је донешен у октобру 2007. год. није мијењан у 2008. год., па су и даље биле присутне мањкавости које се односе на опис послова, дојелу овлашћења и одговорности. Правилник не садржи систематизован број извршилаца у оквиру систематизованих радних мјеста, већ је чланом 161. (пречишћени текст Правилника) предвиђено да се Одлуком директора Фонда, за сваку календарску годину, утврђује број извршилаца у Фонду, посебно за Централну службу, посебно за филијале, што говори о не постојању дугорочне кадровске политике.

Код **процјене ризика у пословању**, у интерним актима Фонда, наведен је степен ризика за поједине активности, али није документован основ начина на који је руководство утврдило исти, нпр. утврђен је висок степен ризика, а није наведено шта је то што узрокује висок ризик. Процјена ризика на неадекватан начин не може бити поуздана основа за успостављање одговарајућих контролних активности.

За поребе поузданог **информационог система**, Фонд у ранијем периоду није имао интерни акт који дефинише како се креирају документи и разне евиденције везани за настанак пословног догађаја, те како се наведени документи и евиденције преносе у главну књигу и финансијске извјештаје (неки вид ходограма документације). У 2008. год сачињене су одређене писане процедуре и дијаграми за поједине области пословања, али и даље је присутна недовољна повезаност.

Контролне активности у Фонду су углавном засноване на примјени добре праксе, а мање на основу процијењеног ризика, јер процјена ризика код неких пословних активности није извршена на адекватан начин, па ни контролне активности креиране према неадекватно процијењеном ризику не могу бити довољно ефективне. Најчешће су присутне контролне активности везане за обезбјеђење разграничења дужности и овлашћења, а значајан дио контролних активности које се ефикасно проводе у пракси није документован.

У Фонду, **надзор над контролама**, односно провођење процјене ефективности и функционисања успостављених контрола и њихово прилагођавање евентуално насталим промијењеним околностима у пословању, препуштен је руководиоцима континуирано са обављањем текућих послова, а није дефинисано посебно процијењивање у одређеним периодима. У 2008. години није била успостављена интерна ревизија, али су вођене активности око успостављања и почетком 2009. год. донешен је нови Правилоник о раду у коме су услиједиле промјене у организацији, па је укинута раније успостављена Одјељење интерне контроле и уведено Одјељење за интерну ревизију. Према датом опису послова у наведеном правилнику, мишљења смо да се са укидањем Одјељења интерне контроле није прешло на неки нови приступ успостављању система интерне контроле, већ да се интерна контрола замјењује интерном ревизијом, што говори о недовољном разумијевању интерне ревизије и интерне контроле, јер интерна ревизија не може замијенити интерну контролу.

У 2008. години није значајније промијењен ранији приступ у погледу успостављања интерних контрола. И даље је присутно процјењивање ризика у доста уопштеној форми, без тачно наведеног основа који узрокује постојање ризика. Присутно је доношење интерних аката без довољно систематског приступа, гдје се не води рачуна о довољности успостављених процедура, што може умјесто позитивног, произвести негативан ефекат. У оквиру пословних активности проводе се одређене контролне активности као посљедица примјене добре праксе, али често исте нису документоване.

Препорука:

Постојеће контроле које нису документоване, документовати. Даље развијати интерне контроле реалним сагледвањем постојања ризика у појединим трансакцијама конкретних активности, које је неопходно провести у циљу остварења планираних задатака.

2.3. Финансијски план

Фонд доноси Упутство за израду Финансијског плана Фонда за пензијско и инвалидско осигурање РС на годишњем нивоу иако нема законских и других промјена које би узроковале доношење новог акта. **Упутство садржи одређене квантитативне податке који се односе на годину за коју се доноси план, за које сматрамо да треба да су саставни дио Плана, а истим није дефинисано поступање у случају појаве дефицита.**

У Ребалансу Финансијског плана, у табеларном приказу, средства по основу финансирања из туђих извора сумирана су са приходом и добицима, тако да укупно планирана средства одговарају укупним расходима и издацима, а у текстуалном дијелу наведено је да се поред повећања наплате прихода од доприноса и из средстава буџета РС, планирају и средства позајмице са рачуна Сектора за пословање капиталом од приватизације да би се пензије задржале до краја године на достигнутом нивоу из септембра 2008. год. **Форма у којој је сачињен Ребаланс Финансијског плана даје јасну слику о уравнотежености планираних расположивих средстава и укупних издатака, али није истакнуто да је разлика између планираних прихода и расхода негативна, што према Закону о буџетском систему РС, чл. 2, тачка 21. (пречишћени текст), представља дефицит.** Према наведеном можемо констатовати да је доношењем Ребаланса плана за 2008. годину, на који је Влада РС дала сагласност 24.12.2008. године, планиран дефицит који се финансира из средстава позајмице у износу од 30.000.000 КМ, гдје није дефинисан начин враћања позајмице. Позајмица је планирана из средстава Сектора за пословање капиталом од приватизације, што није у складу са чл. 17. и 44. Закона о Пензијском резервном фонду (у даљем тексту: ПРЕФ-у). Фонд је доставио иницијативу за измјене и допуне Закона о ПРЕФ-у ресорном Министарству 30.01.2009. год. , до којих није дошло до краја рада ревизије.

Наведени начин планирања није у складу са чл. 162. Закона о ПИО, јер у ставу 3. наведеног члана стоји „средства за пензије укључују средства прикупљена по основу доприноса, наканда из буџета Републике и осталих прихода Фонда“.

Препорука

Интерним актом дефинисати методологију припреме и доношења финансијског плана, која ће обезбиједити да се финансијски план донесе правовремено, да буде свеобухватан, јасан и усклађен са законским и другим прописима.

2.4. Набавке

Према Плану набавки Фонда за 2008. годину планиран је буџет у износу 4.385.968 КМ. Укупна вриједност закључених уговора о јавној набавци роба, услуга и радова у 2008 години износи 3.747.072 КМ. На набавку основних средстава од наведеног износа односи се 1.783.706 КМ, на услуге 1.181.877 КМ, на набавку роба 656.985 КМ, док се износ од преосталих 124.505 КМ односи на набавке путем директног споразума.

У оквиру наведеног Фонд је провео поступке набавке 7 путничких аутомобила, информатичке опреме, банкарских услуга, радова на доградњи и реконструкцијама постојећих објеката, намјештаја и др.

Ревизијом смо утврдили следеће:

Радови на надоградњи трећег спрата филијале Бања Лука, процјењени су од стране овлаштеног судског процјенитеља, на бази већ урађеног пројекта на **вриједност радова од 369.919 КМ**. Уговор са изабраним извођачем радова потписан је 01.08.2008 год. на вриједност радова од **459.705 КМ**. Дана 25.11.2008 год. Фонд је потписао Анекс уговора за додатне и непредвиђене радове на износ од 180.647 КМ. Истог дана са истим извођачем Фонд је потписао Уговор за накнадне радове у висини 62.979 КМ. Висина накнадних и додатних радова прелази 50% основног уговора што није у складу са Законом, члан 11, став д) под 1. **Укупни уговорени радови били су 703.331 КМ.**

Радови на реконструкцији пословнице, филијала Бања Лука проведени су у три одвојене конкурентске процедуре за избор извођача радова, укупне вриједности 86.967 КМ, иако се ради о реконструкцији истог простора и у исто вријеме, што упућује на "дијелење предмета уговора с намјером избјегавања примјене набавних поступака", у овом случају отвореног, што није у складу са Законом члан 6 став 8.

Набавке информатичке опреме подијелена је у више лотова иако се ради о сродним робама, што захтијева потписивање више уговора и њихова праћења, као и могућност испоруке некомпатибилне опреме. Код испоруке робе, лаптоп рачунара, из ЛОТ-а 1, Комисија за примопредају робе је прихватила испоруку робе која није уговорена. Испоручен је замјенски модел рачунара слабијих техничких карактеристика од траженог и ниже цијене. **Комисија није тражила одговорност изабраног понуђача због непоштовања Уговора, нити поврат разлике у цијени.**

Препорука

Набавку информатичке опреме вршити на основу планираних и документованих стварних потреба, а у складу са студиом развоја ИТ сектора и склопљених уговора.

Набавке за радове изградње и реконструкција објеката Фонда вршити на основу адекватне пројектне документације и реалних процјена вриједности радова.

Све набавке вршити у складу са Законом о јавним набавкама БиХ и подзаконским актима наведеног Закона и интерним актима Фонда.

2.5. Финансијски извјештаји

2.5.1. Биланс успјеха

Приходи исказани у билансу успјеха износе 777.429.872 КМ, чију структуру чине порески приходи у износу 610.786.335 КМ, непорески приходи 6.643.537 КМ и грант из буџета РС 160.000.000 КМ.

Порески приходи у цијелости се односе на приходе по основу доприноса за социјално осигурање, који се наплаћују преко јединственог рачуна Трезора РС и исти су усаглашени са Трезором.

На основу Рјешења Пореске управе о погрешно дозначеним средствима на рачун Фонда, вршени су поврати који су евидентирани на основу извода банке, смањењем прихода текућег периода или вишка прихода и расхода у зависности у ком периоду је извршена погрешна дознака средстава. Наведеним начином евидентирања није обезбијеђено евидентирање књиговодствених исправа у року прописаном Правилником о рачуноводственој политици за кориснике буџета РС, чл. 28.

У 2009. години приступило се евидентирању обавеза по рјешењима Пореске управе, а са извршеним плаћањем затвара се обавеза.

Непорески приходи односе се на приход од дивиденди (приход Сектора за пословање капиталом од приватизације) 2.981.891 КМ, остали приходи од имовине 1.560.128 КМ, камате од позајмица појединцима 4.636 КМ, приход од позитивних курсних разлика 11.623 КМ и остали непорески приходи 2.085.258 КМ.

Остали приходи од имовине углавном се односе на приходе од камата и изнајмљивања пословног простора. Наведени приходи евидентирани су на основу обрачунских листова за камате и испостављених фактура на име давања пословног простора у закуп, у оквиру пасивних временских разграничења, а са наплатом вршен је пренос на приход. Са 31.12.2008. год. на пасивним временским разграничењима, евидентиран је салдо од 32.945 КМ, који се односи на камте и 2.398 КМ на закуп, што значи да у износу од 35.343 КМ није евидентиран приход који је требао бити евидентиран на обрачунској основи у 2008. год.

Приход од камата и приход од закупа евидентиран је на готовинској основи, што није у складу са МРС-ЈС 9 Приход из трансакција размјене и Правилником о рачуноводственој политици за кориснике буџета РС, чл. 21.

У оквиру **текућих помоћи** евидентиран је приход остварен по основу гранта од РС у износу од 160.000.000 КМ. Исти се односи на средства планирана у Буџету РС за покриће посебних права по чл.199. Закона о ПИО у износу од 159.464.000 КМ и чл. 8. Закона о остваривању права на старосну пензију одређених категорија осигураника у износу 536.000 КМ. Овај приход је уско везан са обрачуном трошкова пензија, што је објашњено код расхода у поглављу текуће помоћи.

Препорука

Приход од камата и приход од закупа евидентирати на обрачунској основи у складу са МРС-ЈС 9 Приход из трансакција размјене и Правилником о рачуноводственој политици за кориснике буџета РС, чл. 21.

Укупни расходи Фонда у 2008. год. евидентирани су у износу 818.340.069 КМ. Структуру расхода чине: плате и накнаде трошкова запослених 10.462.906 КМ, порези и доприноси на остала лична примања 766.125 КМ, трошкови материјала и услуга 12.678.997 КМ и текуће помоћи 794.432.041 КМ.

Плате и накнаде су у оквирима Финансијског плана за 2008. годину.

Трошкови материјала и услуга чине 1,55 % укупних трошкова, а обухватају: путне трошкове у износу 227.057 КМ, трошкове енергије 345.049 КМ, трошкове комуналних и комуникационих услуга 943.247 КМ, набавке материјала 464.879 КМ, превоза и горива 142.260 КМ, закупа имовине и опреме 122.488 КМ, трошкове текућег одржавања 107.591 КМ, осигурања, банкарских услуга и услуга платног промета 2.373.822 КМ и уговорене услуге 7.952.604 КМ.

У оквиру трошкова осигурања и банкарских услуга евидентирани су трошкови промета акција у износу 2.332.996 КМ. На овој позицији евидентирани су реализовани губитак на основу продаје ХОВ (акције) 1.129.489 КМ и реализовани губитак на смањењу ХОВ по основу структурних промјена у предузећима 1.203.507 КМ, који су преузети из Сектора за пословање капиталом од приватизације. Због не постојања адекватне позиције у контном оквиру за буџетске кориснике, било би реалније да су наведени губици преузети директно на вишак прихода и расхода текуће године.

Препорука:

У случају када у контном оквиру није предвиђена позиција адекватна за реално приказивање неких пословних трансакција, донијети рачуноводствену политику и објавити у нотама.

Грантови појединцима обухватају расходе по основу обрачунатих пензија у износу 761.615.588 КМ, доприносе за здравствено осигурање пензионера 28.341.966 КМ, трошкове сахране корисника пензија 4.375.412 КМ и остале грантове 99.074 КМ. Наведени расходи се евидентирају на овој позицији због не прилагођености контног оквира фондовима.

У 2008. години, **код мјесечног усклађивања обрачуна пензија са расположивим средствима, осим средстава расположивих на жиро рачуну на дан обрачуна у расположива средства укључивана су:**

- **додатна транша из буџета у износу од 5.000.000 КМ**, за мјесец јули, август и септембар (по основу Закључка Владе бр.04/1-012-1100 од 15.05.2008. год., који се односи на усклађивање пензија), **а средства нису дозначена**,
- **дио средстава која се односе на сљедећи мјесец**, нпр. за обрачун пензија за март 2008. год. укључен је очекивани приход од доприноса у периоду 01.04. до 09.04.2008. године,
- **средства позајмице, код обрачуна за септембар и октобар укључена у укупном износу од 30.000.000 КМ**,
- **1/12 планираних средстава из буџета, тј. 1/12 од 160.000.000 КМ** за покриће посебних права по чл. 199. Закона о ПИО и чл. 8. Закона о остваривању права на старосну пензију одређених категорија осигураника.

Наведени начин утврђивања расположивих средстава довео је до тога да укупни расходи (укључујући и капиталне) у 2008. год. нису покривени приходима у износу 43.257.069 КМ. Недостајућа средства обезбијеђена су из позајмице у износу од 30.000.000 КМ, а преостали дио од 13.257.069 КМ финансиран је из средстава будућег периода, што није у складу са одредбама чл. 162. Закона о ПИО.

Усклађивање пензија на годишњем нивоу према кретању нето плата у Републици, дефинисано је чл. 160 Закона о ПИО, у коме у ставу 1. стоји: „Пензије одређене по одредбама овог закона усклађују се годишње према кретању нето плата у Републици“, а у ставу 3. стоји: „Могућност усклађивања пензија из става 1. овог члана разматра Управни одбор Фонда сваке године, а исте се **обавезно усклађују када се стекну услови за то“, гдје није јасно наведено који су то услови, што оставља могућност различитог тумачења.**

Влада РС донијела је 15.05.2008. год. Закључак бр.04/1-012-1100 којим задужује Фонд ПИО да приступи усклађивању свих пензија, остварених у Фонду ПИО РС, на ниво пензија остварених у 2006. год. и да ће се усклађивање извршити при обрачуну пензија за мај 2008. год., с тим да ће **недостајућа средства** у износу од 5.000.000 КМ, на мјесечном нивоу, обезбјеђивати Влада РС. **Влада РС није дозначила средства, па је исто утицало на исказивање дефицита.**

Ревизија је мишљења да усклађивање по чл. 160. Закона о ПИО треба да обезбиједи равноправан положај свих корисника у погледу утврђеног пензионог основа, и да исто треба да претходи усклађивању са расположивим средствима, па у том случају не би се јављала недостајућа средства. О наведеном усклађивању, према Закону о ПИО, одлучује Управни одбор Фонда. Како се усклађивање врши према кретању нето плата у Републици, у претходној години, усклађивањем се пензије могу повећавати и смањивати. Констатоваћемо и чињеницу да су расположива средства у директној вези са кретањем нето плата, јер исте улазе у основицу за обрачун доприноса за ПИО.

Приликом планирања потребних средстава по основу утврђених посебних права, по чл.199. Закона о ПИО и чл. 8. Закона о остваривању права на старосну пензију одређених категорија осигураника, која се финансирају из Буџета РС, Фонд није располагао обрачунима који су садржавали збир утврђених посебних права за појединачне кориснике, па је вршена слободна процјена.

У току 2008. године запослени у Фонду завршили су развој софтверске апликације која омогућава обрачун обавезе Буџета РС за сваког корисника за који та обавеза постоји, израду списка корисника са износом обавезе буџета и рекапитулацију израчунатих обавеза по различитим врстама обавеза. Од 01.01.2009. године Фонд податке доставља Министарству рада и борачко-инвалидске заштите.

У току развоја апликације, у Фонду су детаљно дефинисали категорије корисника за које, **по тумачењу Фонда**, постоји обавеза Републике. То су, између осталог, корисници којима је као пензијски стаж, признат стаж за који нису плаћени доприноси, одређене категорије инвалида и корисника породичних пензија, жене које су искористиле право да остваре пензију са мање година живота и/или стажа осигурања од прописаног општим условима и сл. (ово су по износима 3 најзначајније категорије и у тестном обрачуну чине 86% обавезе Буџета према Фонду)

Примјеном нове апликације, урађени су тестни обрачуни обавезе Републике за 9. 10. 11. и 12. мјесец 2008. год., а износ обавезе буџета РС који се добије на тај начин значајно је већи од износа који је стварно планиран и фактурисан. Највећи дио обавезе (74% у тестном обрачуну за децембар) односи се на кориснике који су, због посебних права која су им призната, стекли право на пензију прије него што би то право стекли по општим условима и цијели износ њихових пензија представља обавезу Републике све док ти корисници не стекну право (нпр. због година старости) за пензију по општим условима, након чега се обавеза рачуна у дијелу посебно признатог права.

Према напријед наведеном Фонд, у 2008. години, није имао обезбјеђену процедуру која би осигурала разумно тачан обрачун као основу за планирање и фактурисање обавеза Републике на име посебно утврђених права корисника. Међутим, Фонд је у 2008. години, јасно дефинисао категорије корисника за које, по тумачењу Фонда, постоји обавеза Републике, омогућио обрачун обавезе на мјесечном нивоу, спискове појединачних корисника са износом обавезе и одговарајуће рекапитулације и на тај начин омогућио да Министарство рада и борачке заштите у наредном периоду може радити разумну контролу правног основа и тачности урађених обрачуна до нивоа корисника.

Како законске одредбе остављају могућност различитих тумачења, као посебно питање може се поставити тумачење појма „посебних права и већег обима права него што је признато осталим корисницима“ која су у тестном обрачуну идентификована код око 130.000 корисника, а усглашеност тумачења нарочито је битна због јединственог приступа код планирања средстава у буџету РС и прихода у Фонду за ову намјену. Ово истичемо због чињенице да је директор Фонда у периоду од 01.09. до 31.12.2008. год., доставио Влади РС 4 Информације о дефициту, који је настао због недозначених средстава по напријед наведеном Закључку, као и више обрачунатих средстава од планираних за посебна права, али средства нису дозначена, јер нису предвиђена у буџету РС, а ни Финансијским планом Фонда.

Према чл. 199. Закона о ПИО и чл. 8. Закона о остваривању права на старосну пензију одређених категорија осигураника, средства за посебно утврђена права треба да обезбјеђује Република. У случају када у буџету Републике нису обезбијеђена средства у висини стварно потрбних средстава за посебно утврђена права, мишљења смо да примјеном чл. 162. долази до смањења пензија корисника чија су права утврђена по општим условима у корист корисника који имају утврђена права по посебним условима. У супротном, долази до не поступања по одредбама чл. 162. и исказивања дефицита, као што је учињено у Фонду у 2008. години.

Пензије које дистрибутер (пошта или банка) из одређених разлога не дозначи кориснику враћају се Фонду, што се као и у претходном периоду, означава одређеном шифром на финансијској картици корисника пензије, а на картицама се не исказује салдо неизмирених обавеза.

У главној књизи за износ враћених пензија врши се сторно трошкова и обавезе. Како се пензије обрачунавају и исплаћују у текућем мјесецу за претходни мјесец неисплаћене пензије за 12/07 сторниране су са трошка 1/08 који у моменту сторнирања није био ни евидентиран, а за неисплаћене пензије 12/08 исто је урађено у 2009. год. Према наведеном трошкови пензија за првих 11 мјесеци 2008. године исказани су на готовинској основи, а само за децембар 2008. на обрачунској основи. За разлику од претходног периода, у 2008. години објављено је у забиљешкама уз финансијске извјештаје, да су трошкови за обрачунате пензије у 2008. год. приказани мање за 164.785 КМ из разлога што им постојећи софтвер не омогућава евидентирање на обрачунској основи, чија је измјена планирана у 2009. год.

Препорука

Обезбиједити, од надлежног органа, тумачење примјене чл. 160. став 3. Закона о ПИО, због важности правилног усклађивања пензија, а прије свега довођења свих корисника пензија у равноправан положај, без стварања дефицита.

Код примјене чл. 199. Закона о ПИО усагласити ставове са ресорним Министарством по питању тумачења које се категорије сврставају у категорије са посебним правима. Затим, користећи створену могућност израчунавања потребних средстава посебно за сваку категорију, заузети

став о даљем поступању које ће обезбиједити усаглашеност планирања прихода у Финансијском плану Фонда по овом основу и расхода у буџету РС, у циљу спрјечавања даљег кумулирања дефицита.

Такође, са Министарством рада и борачко инвалидске заштите размотрити постојање неусаглашености појединих чланова Закона о ПИО и предузети потребне активности за усаглашавање истих, у циљу елиминисања негативних ефеката који могу настати у наведеном случају.

Код **утврђивања права** из пензијског и инвалидског осигурања, у 2008. години проведене су одређене активности везане за комплетирање досијеа корисника, али и даље нису у потпуности испоштоване одредбе Упутства о спровођењу канцеларијског пословања и комплетирању предмета, као што су отварање одговарајућих омота, попис прилога аката, стављање штамбиља који означава рок за рјешавање предмета. **Вријеме од тренутка подношења захтјева за остваривање права до доношења рјешења којим се признаје право, тј. у периоду од мјесец или два, које је дефинисано Законом о општем управном поступку, чл. 206. најчешће није испоштовано.**

Наведено је узроковано слабостима интерних контрола.

Препорука:

Увести контролне поступке који ће обезбиједити комплетирање досијеа у складу са прописима и ажурност код доношења рјешења о стицању и престанку права.

Фонд је у 2008. години, у билансу успјеха исказао **мањак прихода над расходима** у износу од 40.910.197 КМ, што је објашњено у тачки 2.5.1, поглавље грантови појединцима.

Управни одбор Фонда донио је Одлуку о преносу средстава дивиденде бр. 3185-9/08, 27.08.2008. год. за исплату пензија у износу од 2.405.575 КМ, у којој стоји да се исто књижи на терет резултата текућег периода. Средства дивиденде представљају приход Сектора за пословање капиталом од приватизације који је пословао као Сектор до 31.08.2008. године. За исплату пензија по Закону о ПИО, а затим по Закону о ПРЕФ-у допуштено је користити средства из оствареног нето добитка, а не из оствареног прихода. По нашем мишљењу, Управни одбор није могао донијети одлуку о преносу средстава дивиденде, прије израде обрачуна и исказивања нето добитка, што значи да наведена Одлука није усклађена са одредбама чл. 8. Закона о ПРЕФ-у, који је ступио на снагу 16.08.2008. год. (није у складу ни са чл. 208. Закона о ПИО који је био на снази прије ступања на снагу Закона о ПРЕФ-у).

2.5.2. Биланс стања

Укупна имовина исказана у активи биланса стања са 31.12.2008. год. износи 470.471.564 КМ и уравнотежена је са пасивом биланса. Готовина, краткорочна потраживања и разграничења износе 69.348.561 КМ, а стална средства (основна средства, дугорочни пласмани и хартије од вриједности) износе 401.123.003 КМ. У пасиви биланса евидентирани су краткорочне обавезе и разграничења у износу 99.265.174 КМ и извори средстава у износу од 371.206.390 КМ.

Код **новчаних средстава** уочене су неправилности код евидентирања, као што су погрешан унос датума извода, коришћење прелазног рачуна и сл., што је последица слабости интерних контрола које су описане у поглављу 2.2.

Краткорочна потраживања исказана у билансу стања са 31.12.2008. год. у износу 56.186.956 КМ односе се на: потраживања од правних лица у износу 30.051.740 КМ, потраживања од физичких лица 9.516 КМ и остала потраживања 27.335.769 КМ коригована исправком вриједности потраживања у износу од 1.210.069 КМ.

У оквиру **потраживања од правних лица** Фонд је евидентирао потраживање Сектора за пословање капиталом од приватизације од Фонда, по основу преноса средстава за потребе исплате пензија у износу од 30.000.000 КМ. Управни одбор Фонда је 27.08.2008. године донио Одлуку бр. 3185-11а/08, којом је дефинисано да се орочена **средства Сектора за пословање капиталом од приватизације у износу 30.000.000 КМ разроче и користе као позајмица** за исплату пензија и одржање текуће ликвидности Фонда. Директор Фонда је овлашћен за располагање наведеним средствима и да 15.000.000 КМ користи за исплату пензија за септембар 2008. год. до 30.09.2008. год., а за наредне исплате пензија у висини износа недостајућих средстава.

По мишљењу ревизије, **Управни одбор није могао донијети одлуку о располагању средствима, јер исто није у складу са чл. 17. и 44. Закона о ПРЕФ-у.**

Остала потраживања највећим дијелом односе се на потраживања од Пошта Српске за исплату пензија у РС која износе 23.876.570 КМ, затим потраживања по основу регресних поступака 1.707.424. Сумњива и спорна потраживања износе 1.210.069 КМ и одговарају евидентираној исправци вриједности потраживања, а углавном се односе на потраживања по основу одштетних захтјева и регресне поступке.

Потраживања по регресном поступку представљају потраживања по основу извршених преплата корисницима права, због непосједовања доказа о престанку права, која су у 2008. год. повећана за 1.821.778 КМ, а смањена за 554.424 КМ. Смањење путем исправке вриједности потраживања (сумњивих и спорних) износи 270.066 КМ и чине 49% укупног смањења, што значи да је 51% смањења потраживања резултат наплате. По нашем мишљењу **и даље је присутан проблем појаве преплата корисницима права због непосједовања доказа о престанку права, као и наплате потраживања по основу истог.**

Препорука

У циљу смањења потраживања по регресном поступку увести контроле које ће омогућити правовремено утврђивање престанка права утврђених по Закону о пензијском и инвалидском осигурању.

Основна средства у билансу стања евидентирана су у вриједности од 17.578.350 КМ (набавна 23.201.854 КМ, исправка 5.623.504 КМ). Структуру истих чине: грађевински објекти у износу 14.898.964 КМ, опрема 1.450.238 КМ, основна средства у облику права 87.977 КМ, средства у припреми 685.640 КМ и земљиште 455.531 КМ.

У 2008. год., у односу на претходну годину, извршено је укњижавање пословног простора пословнице Прњавор, филијале Источно Сарајево и пословног простора у Скланима. Укључујући вриједност извршене процјене основних средстава, са 31.12.2008. год. у оквиру грађевинских објеката и земљишта евидентирано је 5.735.293 КМ вриједности, што је укњижено у ЗК, 5.189.866 КМ што није укњижено у ЗК за које постоји доказ о власништву и 2.602.673 КМ грађевинских објеката који нису укњижени у ЗК, а не постоји ни доказ о власништву. Исто је објављено у Забилешкама уз финансијске извјештаје.

Дугорочни пласмани евидентирани су у билансу стања са 31.12.2008. год. у износу од 1.335.587 КМ. Износ од 674.164 КМ односи се на неизмирене стамбене кредите дате радницима у ранијем периоду и 661.423 КМ је дугорочни улог у Поштанску штедионицу Бања Лука.

Са 31.12.2008 године, у оквиру сталних средстава, евидентирани су **хартције од вриједности** у износу 382.209.066 КМ, што одговара фер вриједности финансијских средстава расположивих за продају исказаној у билансу стања Сектора за пословање капиталом од приватизације на дан 31.08.2008. год. (набавна вриједност износи 731.083.199 КМ, исправка вриједности 348.874.133 КМ).

Управни одбор Фонда је 01.09.2008. године, у складу са Законом о пензијском резервном фонду РС, чл. 44, донио Одлуку о оснивању Пензијског резервног фонда РС и Друштва за управљање пензијским резервним фондом РС. Сходно наведеном сачињени су финансијски извјештаји Сектора за пословање капиталом од приватизације и исказано стање имовине и обавеза са 31.08.2008. год. евидентирано у главној књизи Фонда. Процјена фер вриједности хартија од вриједности-акција није рађена са 31.12.2008. год., али је исто објављено у Забиљешкама уз финансијске извјештаје.

Краткорочне текуће обавезе са 31.12.2008 год. евидентирани су у износу од 66.392.300 КМ, гдје су значајнији износи: обавезе према добављачима 2.774.087 КМ, допринос за здравствено осигурање 2.617.408 КМ и остале краткорочне обавезе, које се односе на обавезе за пензије у износу од 59.951.638 КМ.

Обавезе према добављачима су усглашене путем ИОС-а.

Обавезе по основу чланарина удружења пензионера односе се на обавезу према Удружењу пензионера по извршеним обуставама, које су извршене у складу са Уговором од 12.12.2005. године. **Укупно обустављена средства у 2008. години износе 3.268.434 КМ.** У Уговору у поглављу VI стоји да је удружење дужно на захтјев Фонда, а најмање 2 пута годишње доставити извјештај о намјенском трошењу средстава добијених по основу чланарине. Наведени извјештаји о намјенском трошењу средстава нису достављени Фонду.

Обавезе према буџету РС према Програму социјалног збрињавања радника који ће процесом приватизације, стечаја и ликвидације предузећа остати без запослења, евидентирани су на основу документа о наплаћеним средствима под називом „Средства наплаћена из стечајне масе“, тако што је евидентирано потраживање и обавеза. **Еводенторање обавезе паралелно са потраживањем на основу документа о наплаћеним средствима је неисправано и непотребано.**

Препорука

Уколико су средства на име неизмирених доприноса предузећа у стечају уплаћена из Буџета РС, у складу са Програмом социјалног збрињавања радника, а затим наплаћена или дјелимично наплаћена из стечајне масе, потребно је у висини наплаћених средстава из стечајне масе сторнирати приход, ако је наплата евидентирана на приход и формирати обавезу, а са враћањем затворити обавезу.

Краткорочни кредити и зајмови у износу од 30.000.000 КМ односе се на позајмицу коју је Фонд узео из средстава која припадају Сектору за пословање капиталом од приватизације, што је објашњено у овој тачки поглавље краткорочна потраживања.

Извори средстава који су евидентирани у Фонду са 31.12.2008. год. износе 371.206.390 КМ. У оквиру наведеног износа приказани су: извори сталних средстава 17.578.350 КМ, остали извори средстава 803.940.236 КМ, ревалоризациони ефекти негативни у износу 348.874.133 КМ и акумулирани вишак расхода над приходима (дефицит) 101.438.063 КМ.

На позицији остали извори евидентиран је државни капитал који по Закону о приватизацији државног капитала у предузећима припада Фонду као својина.

Ревалоризациони ефекти односе се на ревалоризацију финансијских средстава расположивих за продају (акција).

Вишак расхода над приходима који је евидентиран у оквиру нераспоређеног вишка прихода и расхода у главној књизи Фонда у износу **41.637.513 КМ** односи се на Сектор за пословање капиталом од приватизације, који је исказан на дан 31.08.2008. год. Наведени расходи су **резултат корекција у почетном стању у скалду са новим прописима, тј. нераспоређена добит ранијих година, са 01.01.2008. године**, износила је 45.376.750 КМ, која је у почетном стању **коригована за 68.803.079 КМ** и 35.792 КМ, **што је узроковало дуговни салдо** од 23.462.121 КМ, који је са 31.08.2008. год. повећан још за 30.065 КМ и укупан дуговни **износ од 23.492.186 КМ пренешен на непокривени губитак ранијих година.**

У оквиру непокривеног губитка ранијих година, осим напријед наведеног износа који је донешен са рачуна нераспоређена добит ранијих година, тј. 23.492.186 КМ, са 31.08.2008. год **евидентирани је износ од 18.145.327 КМ по Одлуци УО 4219-8/08 о расподјели нето добити Сектора за пословање капиталом од приватизације од 18.11.2008. год. за исплату пензија** (овом Одлуком је измијењена тачка I Одлуке о расподјели нето добити Сектора за пословање капиталом од приватизације Фонда од 27.06.2008. год. и од 27.08.2008. године), тако да укупно евидентирани непокривени губитак ранијих година наведеног Сектора износи 41.637.513 КМ. **Нова регулатива, која се односи на пословање Сектора за пословање капиталом од приватизације, по којој је дошло до промјена рачуноводствених политика донешена је и ступила на снагу прије датума доношења Одлука о расподјели добити** (Правилник о утврђивању вриједности имовине инвестиционог фонда и обрачуна нето вриједности имовине по удјелу или по акцији инвестиционог фонда 24.11.2007. год, Правилник о примјени контног оквира за инвестиционе фондове 14.02.2008. год., Правилник о садржини рачуна у контном оквиру за инвестиционе фондове 21.06.2008. год.), **па је руководство могло знати да наведени Сектор не располаже са нераспоређеним вишком прихода, што значи да наведене Одлуке нису усклађене са одредбама чл. 8. Закона о ПРЕФ-у, који је ступио на снагу 16.08.2008. год., као ни са чл. 208. Закона о ПИО који је био на снази прије ступања на снагу Закона о ПРЕФ-у.**

2.5.3. Извршење финансијског плана

Према подацима Годишњег извјештаја о извршењу буџета, односно финансијског плана Фонда у 2008. год. **укупно остварени приходи и добици** мањи су за 2% од планираних.

Укупни расходи су оставрени у износу планираних. Прекорачење плана евидентирано је код трошкова енергије 13%, трошкова комуналних и комуникационих услуга 10% и набавка материјала 13%. Наведени трошкови се налазе у оквиру трошкова материјала и услуга, који су укупно посматрано, мањи за 4% од планираних.

Капитална улагања исказана су у износу од 2.405.911 КМ, а финансијски план је оставрен са 85%.

Непокривени расходи приказани у Годишњем извјештају о извршењу буџета већи су за износ капиталних улагања у односу на износ приказан у билансу успјеха, јер исти не садржи капитална улагања.

Ребалансом финансијског плана Фонда за 2008. год. планиран је дефицит у износу од 30.000.000 КМ. До повећања дефицита у односу на планирани за 13.257.069 КМ, дошло је из разлога што нису укупни приходи и добици остварени у планираном нивоу, односно оставрење је 98%.

Планирани дефицит покривен је позајмицом средстава са рачуна Сектора за пословање капиталом од приватизације, а 13.257.069 КМ финансиарно је из прилива средстава будућег периода, па можемо констатовати да, као и претходне године, у Фонду са 31.12.2008. год. није била обезбијеђена текућа ликвидност.

2.5.4. Напомене уз финансијске извјештаје

Напомене уз финансијске извјештаје сачињене су у задовољавајућој форми, али у оквиру истих **није објављена могућа обавеза везана за тужбу Поштанске штедионице у износу од 1.867.625 КМ и потенцијална средства по основу пресуде Врховног суда којом је преиначена ранија пресуда по основу које су принудним путем скинута средства у корист корисника пензија на име камата за неблаговремено исплаћене пензије у износу 142.810 КМ.**

2.6. Ванбилансна евиденција

У ванбилансној евиденцији евидентирани су пословни догађаји који би у будућности могли утицати на средства и изворе средстава, као што су: репрограмиране обавезе по одлукама Пореске управе, неисплаћен дио пензија до коефицијента 1, потраживања из стечајне масе, потраживања за разлику између уложених средстава и цијене коштања станова у Требињу, потраживања за демобилисане припаднике оружаних снага РС, станови и потраживања од Министарства рада и борачко инвалидске заштите преко износа утврђеног буџетом и судски спорови.

Ревизорски тим:

Нада Трнинић

Недељка Лабовић

Стоја Чвокић

Божана Симић

